

REMISSYTTRANDE

2025-09-01

Dnr: 0272/25

Er referens: Ju2025/01193

Remissyttrande över Stärkt lagstiftning mot hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2025:59)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss och har följande synpunkter.

Hedersrelaterat våld och förtryck måste bekämpas med kraft. Även om kunskapen är större i dag än när det först uppmärksammades i Sverige i slutet på 1990-talet, och det har vidtagits en rad åtgärder genom åren, så är det av yttersta vikt att samhället visar sitt fortsatta avståndstagande. Brå ser därför positivt på de förslag som utredningen lämnar och tillstyrker överlag utredningens bedömningar och förslag.

När det gäller straffskalan för hedersförtryck anser Brå, i likhet med utredningen, att straffskalan inte bör skärpas. Utredningen tar själv upp en rad argument men ett bärande är just konstruktionen av brottet, dvs. att avsikten har varit att ett antal mindre allvariga gärningar bedöms mer allvarligt med hänsyn till att de begås i en hederskontext. En skärpning av straffskalan skulle kunna motverka det syftet med följd att det kommer krävas fler och allvarligare brottsliga gärningar för att de sammantaget ska kunna bedömas som hedersförtryck, eller att brott som det tidigare dömdes särskilt för nu ska omfattas med risken för en förskjutning av allvaret av de brottsliga gärningar som ligger till grund för hedersförtrycksbrottet.

När det gäller tvång att kvarbli i ett äktenskap eller en äktenskapsliknande förbindelse så har Brå förståelse för utredningens argument och bedömningar. Problematiken är att verkligheten för dem som lever under hedersförtryck är sådan att brottsoffret ofta inte vågar uttala att han eller hon vill lämna en relation. Påtryckningar, hot och social kontroll pågår ofta under en lång tid och kan ta sig uttryck i form av hot om att ta ifrån brottsoffret barnen, skapa hinder i vårdnadsfrågor, eller att brottsoffret lämnas utan ekonomiska medel eller bostad. Det kan också diskuteras om förslaget om införandet av en ny straffbestämmelse om psykiskt våld verkligen täcker alla de straffvärda fall som kan tänkas uppstå här. Här finns också den problematik att det kan vara mycket svårt för kvinnor att få till stånd en religiös skilsmässa även om att de anses skilda enligt svensk rätt. Trots eventuella bevissvårigheter kan det därför finnas ett värde i att gå vidare med något av utredningens alternativa förslag.

Brå vill i detta sammanhang även framföra vikten av att barnets bästa och barnets möjlighet att komma till tals enligt barnkonventionen bör belysas ytterligare i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

För att de föreslagna lagändringarna ska få avsedd effekt krävs också ökad kompetens hos yrkesverksamma och fortsatt satsning på utbildning, samverkan och metodstöd inom bland annat rättsväsendet, socialtjänsten, skolan och hälso- och sjukvården. Ett sammanhållet stöd är avgörande för att tidigt upptäcka och förebygga hedersrelaterat våld och förtryck.

Detta yttrande avges av generaldirektör Jonas Trolle efter föredragning av chefsjuristen Cecilia Eneman.